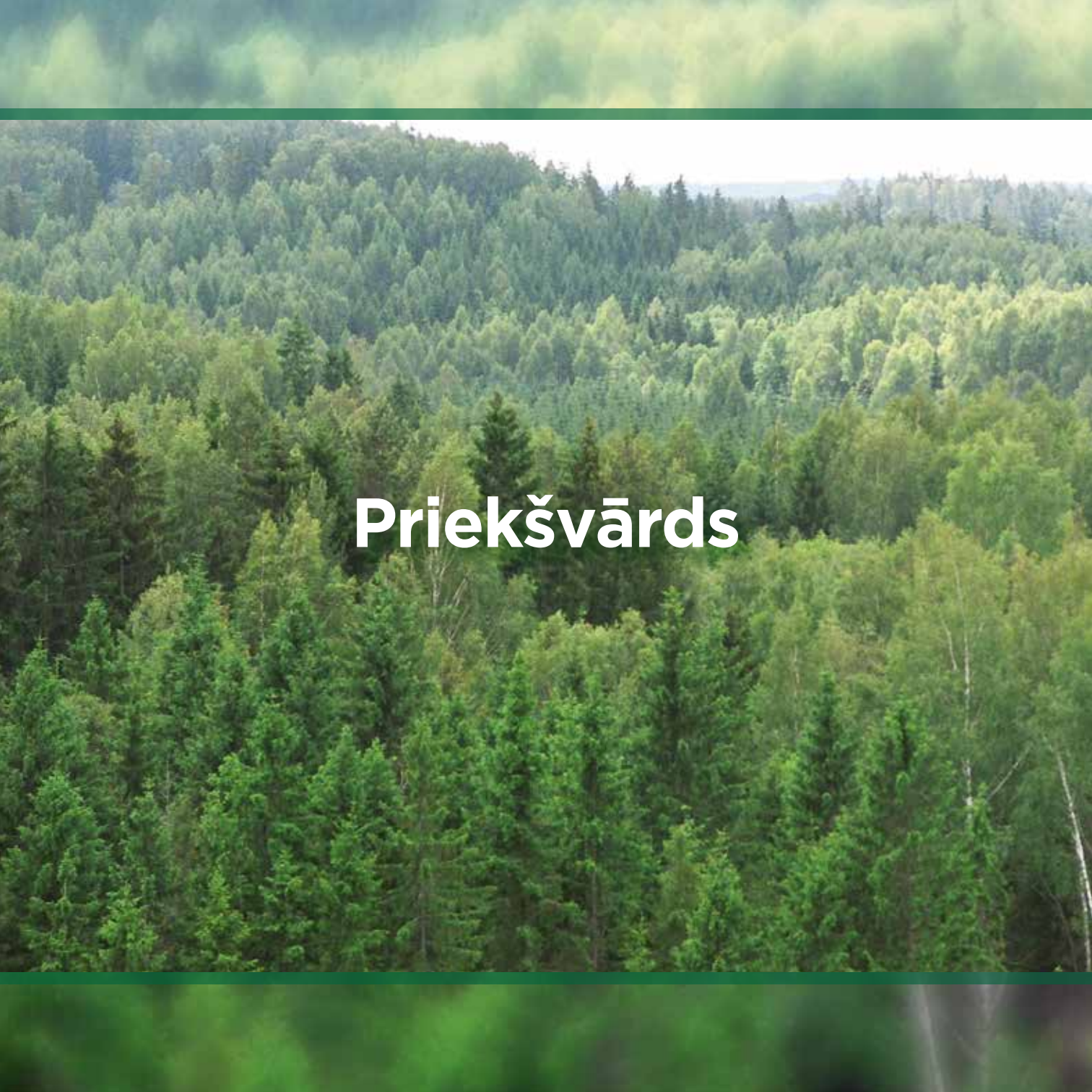

Stādīšanas, sēšanas un papildināšanas instrukcija

VERSIJA 1.1

An aerial photograph of a vast, dense forest covering a rolling landscape. The trees are predominantly green, with some darker evergreens interspersed among the lighter deciduous canopy. The perspective is from a high vantage point, looking down and across the forest. The text 'Priekšvārds' is centered in the middle of the image in a white, bold, sans-serif font.

Priekšvārds

Augstvērtīgas un kvalitatīvas mežaudzes – tāds ir AS “Latvijas valsts meži” mērķis meža atjaunošanā. Tas sasniedzams, mērķtiecīgi lietojot ekonomiski pamatotas un praksē pārbaudītas metodes: meža stādīšanu un sēšanu, kā arī dabisko meža atjaunošanu. Stādīšana ir visbiežāk izmantotā atjaunošanas metode – to iespējams piemērot gandrīz visiem meža augšanas apstākļu tiptiem. Pareizi un kvalitatīvi veikta stādīšana ir droša meža atjaunošanas metode, kas koku stādiem garantē optimālus augšanas apstākļus. Sēšana ir meža atjaunošanas metode, kas sekmīgi lietojama nabadzīgos augšanas apstākļos, kur jaunos sējeņus neapdraud konkurējošie lakstaugi. Papildināšana ir atjaunoto, ieaudzēto vai dabiski apmežoto platību papildināšana ar atjaunojamo (pieļaujamo) koku sugu stādiem līdz uzņēmumā noteiktajam koku skaitam platības vienībā.

A photograph of a dense forest. The background is filled with tall, slender evergreen trees, likely spruce or fir, with green needles. Some trees have a golden-brown hue, possibly due to sunlight or autumn foliage. In the foreground, there are several deciduous trees with bright yellow leaves, suggesting autumn. The sky is a pale blue. The word "Satur" is written in white, bold, sans-serif font in the center of the image.

Satur

Meža reproductīvā materiāla veidi	6
Stādu saņemšana	10
Transportēšana un uzglabāšana līdz stādīšanai	13
Stādīšana	18
Sēšana	26
Papildināšana	30
Uzmanību – stādus apstrādā ar insekticīdiem!	32

An aerial photograph of a forest nursery. Several long, rectangular trays filled with young green seedlings are arranged in rows. The trays are supported by red metal frames. The seedlings are densely packed in the trays, and the overall scene shows a systematic cultivation of forest material.

Meža reproductīvā materiāla veidi

1.

Sēklas -

koku sēklas,
kas ievāktas no
augošiem vai
nozāgātiem sēklu
kokiem.

Priekšrocības:

- vieglāk kā stādus nogādāt grūti pieejamās vietās;

Trūkumi:

- risks, ka atjaunošana nebūs sekmīga.

2.

Kailsakņi -

stādi ar vaļēju sakņu sistēmu, kas nav
speciāli veidota.

Priekšrocības:

- iespēja novērtēt visas auga daļas - to izskatu, parametrus, bojājumus.

Trūkumi:

- liels sakņu iežūšanas risks;
- ierobežots stādīšanas laiks.

Priedes kailsaknis

Bērza kailsaknis

3.

Kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu -

stādi ar vaļēju, vertikāli orientētu, kompaktu sakņu sistēmu (sakņu kamolu).

*Egles kailsaknis ar
uzlabotu
sakņu sistēmu*

Priekšrocības:

- samazinātas sakņu iežūšanas iespējas;
- labs stādu ieaugšanas potenciāls;
- samazinātas kopšanas izmaksas stādu augšanas pirmajā gadā.

Trūkumi:

- apgrūtināta stādišana labi attīstītā sakņu kamola dēļ;
- ierobežots stādišanas laiks.

4.

Ietvarstādi -

stādi ar slēgtu, vertikāli orientētu, kompaktu sakņu sistēmu, kas ietverta augšnes (kūdras) substrātā.

Bērza ietvarstāds

Priedes ietvarstāds

Priekšrocības:

- Stādīšanas periods ir gandrīz viss veģetācijas periods;
- stādīšanas tehnoloģija kāpina darba ražīgumu mežā;
- stādīšana veicama ērti un kvalitatīvi;
- pārvadāšanas un izstādīšanas procesā stādi neiežūst;
- pirmajā augšanas gadā nepieciešamās barības vielas stādam jau ir daļēji nodrošinātas, tādējādi veicinot straujāku augšanu.

Trūkumi:

- lielāks laika un finanšu resursu patēriņš, stādus transportējot un nogādājot stādīšanas vietā

Stādu saņemšana

Kokaudzētavā saņemot stādus, jāpārbauda

- **Stādu izcelsmes atbilstība -**
vai iekšējās kustības pavadzīmē minētais atbilst informācijai uz MRM* iepakojuma etiķetes.
- **Stādu atbilstība šādām kvalitātes prasībām:**
 - virszemes daļas un sakņu sistēmas garuma attiecība ir no 2:1 līdz 3:1;
 - ietvarstādu substrāts ir mitrs;
 - stumbrs ir taisns, ar izteiktu centrālo dzinumu;
 - nav mehānisku virszemes daļas un sakņu sistēmas bojājumu;
 - nav redzamu slimību un sala izraisītu bojājumu;
 - pietiekami stādu minimālie izmēri (skat. tabulu).

Priedes kailsaknis ar nekvalitatīvu sakņu sistēmu

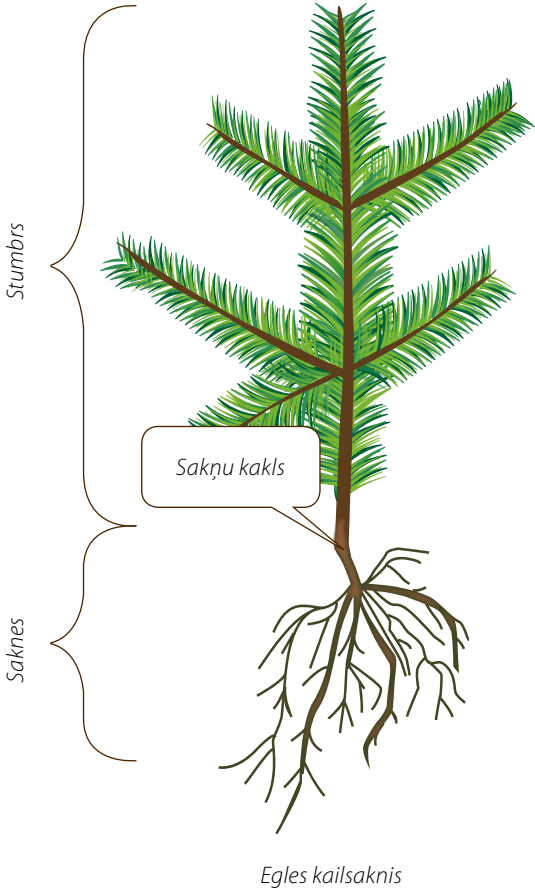
Egles kailsaknis bez izteikta centrālā dzinuma

Iekaltēts priedes ietvarstāds

* Meža reproduktīvais materiāls

	Virszemes daļas garums	Sakņu kakla caurmērs
Priedes kailsakņi	10 - 15 cm	2 mm
Priedes kailsakņi	16 < cm	3 mm
Egles kailsakņi	20 cm	4 mm
Egle ar uzlabotu sakņu sistēmu	20 cm	4 mm
Bērza kailsakņi	40-60 cm	4 mm
Bērza kailsakņi	60-80 cm	5 mm
Ozola kailsakņi	30 cm	6 mm
Priedes ietvarstādi	7-15 cm	2 mm
Skuju koku ietvarstādi	10 cm	2 mm
Lapu koku ietvarstādi	20 cm	3 mm

Transportēšana un uzglabāšana līdz stādīšanai

Transportēšana

Gatavojot transportēšanai, kailsakņus un kailsakņus ar uzlabotu sakņu sistēmu sasien pa vairākiem kopā un ievieto plēves maisos, bet ietvarstādus ievieto kartona kastēs. Šādā veidā sakņu sistēmu pasargā no iekaltēšanas un visas augu daļas no aplaušanas transportēšanas laikā.

Transportēšanas laikā nedrīkst pieļaut:

- sakņu sistēmas apžūšanu;
- stādu mehānisku bojāšanu;
- stādu sakaršanu (ja gaisa t° virs $12 - 15^{\circ} C$, stādus nedrīkst sablīvēt, kraujot maisu virs maisa).

Salapojuši stādi pārvietojami tikai slēgtā transporta līdzeklī.

Pareizi veikts stādu transports

Nepareizi veikts stādu transports

Pareizi uzglabāti kailsakņi

Nepareizi uzglabāti kailsakņi

Pagaidu uzglabāšana

Ja kailsakņi un kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu iesaiņoti maisos

- Ne ilgāk kā vienu nedēļu stādus var uzglabāt, neizņemtus no maisiem, ja gaisa temperatūra nepārsniedz $+16^{\circ}\text{C}$.
- Maisi obligāti novietojami ēnā vertikāli vai guļus, bet nekādā gadījumā – maiss uz maisa.
- Uzglabājot nodrošināmi tādi apstākļi, lai stādi spētu elpot un neizsustu. Šādā nolūkā maisos izdur caurumus. Pastāvīgi jāpārbauda stādu kvalitāte.
- Ja darbu organizācija un vides apstākļi neļauj stādus glabāt maisos, tos pierok no vēja un saules aizsargātā vietā, vieglā un mitrā augsnē. Pieraktus stādus var glabāt 3 līdz 4 nedēļas.

Sasaldētu ietvarstādu atlaidināšana

- Pirms stādīšanas ietvarstādiem jābūt pilnībā atlaidinātiem. Atlaidināšanai jānotiek lēni – aptuveni nedēļas laikā.
- Ietvarstādu kastes nedrīkst atrasties uz paletes. Tās noņemamas un novietojamas tā, lai ar apakšu cieši piekļautos augsnei (grīdas segumam). Ja zem stādu kastēm pūtīs vējš, daļa stādu atkusīs un izzūs ātrāk. Kastu rokturi jāatver.
- Ietvarstādu kastes novieto ēnainā vietā vai pārklāj ar auduma pārsegu.
- Nav pieļaujams kastes novietot vienu virs otras. Starp tām atstājama atstarpe, lai veicinātu ātrāku un vienmērīgāku stādu atkušanu.
- Ja kastēs uzkrājas liekais ūdens, kastu apakšpusē izgriežami caurumi ūdens novadīšanai.
- Atlaidinātie ietvarstādi izstādāmi 14 dienu laikā.

Pareizi uzglabāti ietvarstādi

Nepareizi uzglabāti ietvarstādi

Ietvarstādi (atlaidināti vai nesasaldēti)

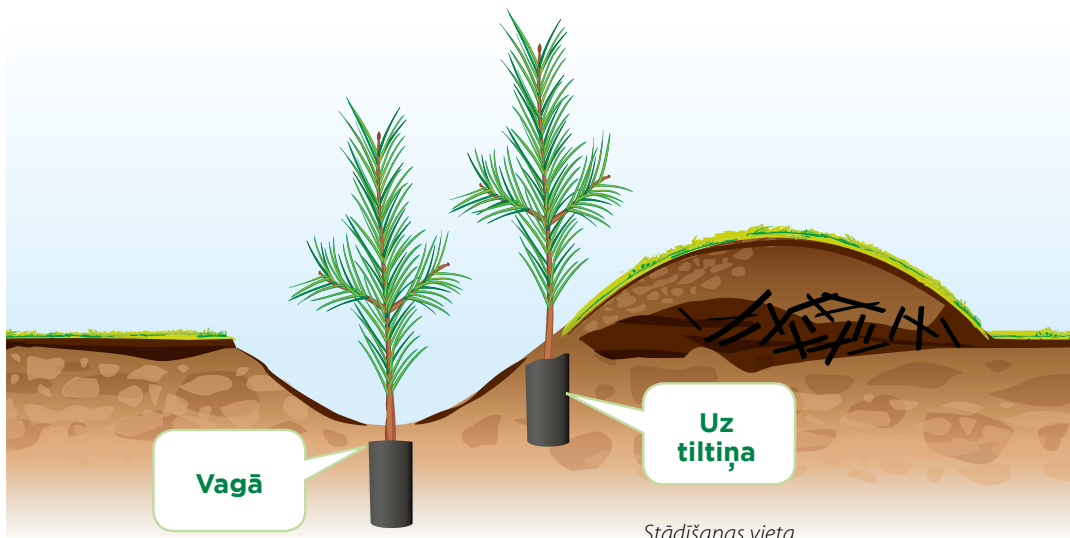
- Tūlīt pēc saņemšanas ietvarstādu kastēm atverami rokturi, lai stādiem piekļūtu gaiss.
- Ietvarstādu kastes novietojamas ēnainā vietā vai pārklājamās ar auduma pārsegu.
- Starp ietvarstādu kastu rindām atstājamas atstarpes, lai vajadzības gadījumā pa tām varētu pārvietoties, atverot kastes un veicot stādu laistīšanu.
- Ietvarstādi laistāmi vidēji ik pēc 5-6 dienām tādā mērā, lai, ar roku saspiežot stāda augsnes substrātu, no tā iztecētu 2-3 ūdens pīles.
- Ietvarstādi izstādāmi 14 dienu laikā.

A close-up photograph of a person wearing a green jacket, using a yellow manual tree planter tool to plant a small sapling. The person's hands are visible, one holding the sapling and the other operating the tool. The sapling has a root ball of soil. The background is a blurred natural setting with dry grass and green plants. The word "Stādīšana" is overlaid in white text.

Stādīšana

Stādīšanas vietas izvēle

Piemērotas vietas izvēle ir ļoti nozīmīga kociņa turpmākajā attīstībā. Augšanas apstākļi atkarībā no augsnes veida un mitruma atšķiras, tāpēc stādīšanas vietas jāizraugās tā, lai stāda saknes saņemtu optimālu un līdzsvarotu ūdens un skābekļa daudzumu. Stādīšanas vietas pielāgošanu veic, mineralizējot augsni un veidojot nelielus pacēlumus (mineralizētas vagas vai kupicas ar atgāztu velēnu). Darbā izmanto dažādu veidu augsnes sagatavošanas tehniku.

Stādīšanas vieta *Sl, Mr, Ln* vai *Dm, Vr* augšanas apstākļu tipos (AAT) uz viegla mehāniska sastāva augsnēm*

* *Sl* – sils; *Mr* – mētrājs; *Ln* – lāns; *Dm* – damaksis; *Vr* – vēris

** "Tiltiņš" ir vagas slīpās nogāzes augšējā daļa pie velēnas apakšdaļas minerālaugsnes vai atsegtā kūdrā.

- Ja augsnei ir normāls mitrums (pēc lietus vai sniega nokušanas neveidojas ilgstošas pelķes) un viegls mehāniskais sastāvs (smilts un mālsmilts), piemēram, sila, mētrāja, lāna, kā arī damakšņa un vēra augšanas apstākļu tipos, stādvieta izvēlas sagatavotās vagas vidusdaļā (vagas dziļums 5-15 cm).
- Mitrās vai smaga mehāniskā sastāva (smilšmāla un māla) augsnēs (slapjainu, āreņu, kūdreņu, kā arī damakšņa, vēra un gāršas augšanas apstākļu tipos) stādvieta izvēlas uz sagatavotās vagas “tiltiņa”.

Stādu skaita izvēle, vienmērīgs izvietojums

Stādot jāraugās, lai tiktu nodrošināts vienmērīgs stādvieta izvietojums un optimāls savstarpējais attālums joslās (skat. tabulu).

Suga	Stādu veids	Skaitis (gab./ha)		Stādvieta optimālais savstarpējais attālums joslā (m)	
		meža zemēs	plantācijās	meža zemēs	plantācijās
priede	kailsakņi	3800	2900	1,2-1,3	1,6-1,7
priede	ietvarstādi	3100	2900	1,4-1,6	1,6-1,7
egle	kailsakņi	2400	1900	1,9-2,0	2,4-2,5
egle	ietvarstādi vai kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu	2100	1900	2,2-2,3	2,4-2,5
bērzs vai melnalksnis	kailsakņi	2400	1900	1,9-2,0	2,4-2,5
bērzs vai melnalksnis	ietvarstādi vai kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu	2100	1900	2,2-2,3	2,4-2,5
hibrīdā apse	ietvarstādi	-	1000	-	4,6-4,7
cietie lapu koki	kailsakņi	1700	-	2,6-2,8	-

Vispārējās prasības

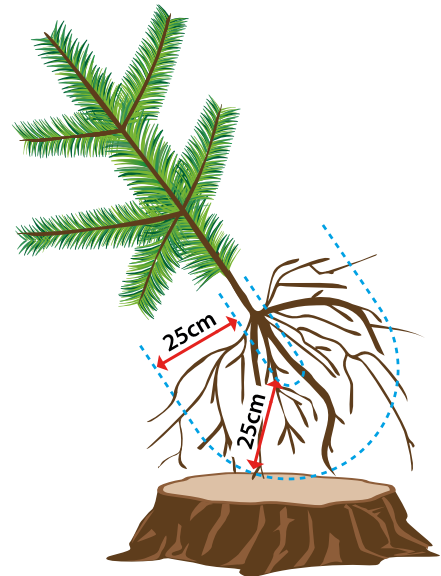
- Stādīšanu veic, virzoties pa sagatavoto augsnes joslu.
- Pēc stādīšanas savāc visu iepakojumu (maisus un kartona kastes) un nodod atpakaļ stādu pagaidu uzglabāšanas vietās vai tuvākajā LVM kokaudzētavā.
- Ja iestāties ilgstošs sausuma periods (3-4 nedēļas), stādīšanu pārtrauc.

Kā stādāmi kailsakņi un kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu

- Ja kailsakņi vai kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu glabāti maisos ilgāk par nedēļu, tie pirms stādīšanas 12 stundas atdzirdināmi ūdenī. Tas nepieciešams, lai stādi uzņemtu mitrumu sākotnējam ieaugšanas procesam.
- Ja nav iespējams izveidot stādīšanas spraugu, kas dziļāka par 25 cm, pirms stādīšanas saīsina saknes, kas garākas par 25 cm. Tas veicams, garākās saknes nocērtot ar asu cirvi vai nogriežot ar nazi (ne īsākas par 20 cm). Nekādā gadījumā nav pieļaujama garāko sakņu apraušana.
- Stādīšanas laikā pārvietojoties pa cirsmu ar stādiem, kas izņemti no maisiem, tiem jābūt ieliktiem spainī vai citā slēgtā traukā. Nav pieļaujama pat īslaicīga sakņu sistēmas pakļaušana saules un vēja iedarbībai.

Piezīme

Pirms stādīšanas veic agrotehnisko kopšanu, ja konkurējošo lakstaugu, puskrūmu, koku un krūmu atvašu augstums pārsniedz divas trešdaļas no stādu garuma.

*Stādāmā materiāla
sagatavošana stādīšanai*

- Izmantojiet tikai atbilstošu stādīšanas inventāru (piemēram, lāpstas asmens nedrīkst būt īsāks par 25 cm).
- Kailsakņi un kailsakņi ar uzlabotu sakņu sistēmu ievietojami izveidotajā stādīšanas spraugā līdz sakņu kaklam, nepieļaujot, ka saknes paliek ārpus tās. Vietās, kur iespējama augsnes nosēšanās vai izkalšana, sakņu kaklam jāatrodas 3-5 cm zem augsnes virskārtas.
- Pēc iestādīšanas augsni ap stādu obligāti piemin, lai sekmētu labāku sakņu kontaktu ar augsni un novērstu gaisa spraugu saglabāšanos.
- Stādiem jābūt iestādītiem taisni (vertikāli).

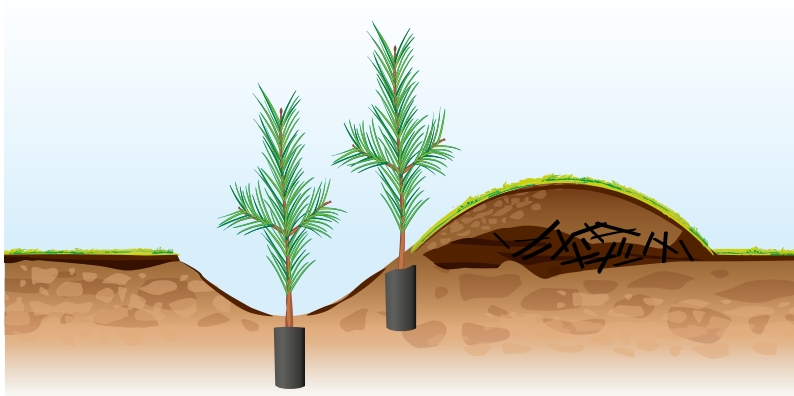
Kā stādāmi ietvarstādi

- Aizliegts stādīt kociņus ar sasalušu augsnes substrātu, jo neatkusušas saknes nespēj nodrošināt koka virszemes daļu apgādi ar ūdeni un barības vielām, tāpēc tas var iet bojā.
- Pirms stādīšanas ietvarstāda substrātam jābūt mitram. Ilgstoši uzglabājot, stādus ik pēc 5-6 dienām aplaista. Mitrumu pirms stādīšanas pārbauda, saujā saspiežot stāda augsnes substrātu. Ja mitrums ir labs, no substrāta iztecēs 2 -3 ūdens piliens.

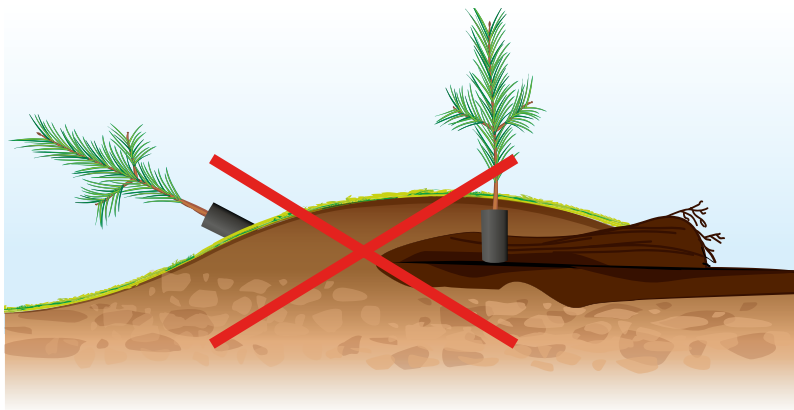

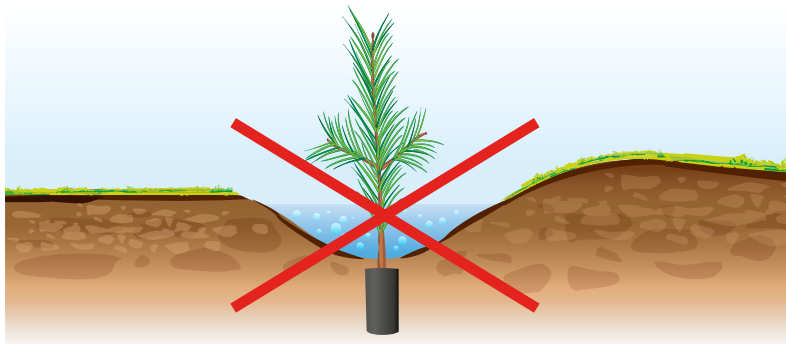
- Stādīšanu veic ar speciāliem stādāmajiem stobriem. Stādāmā stobra diametram jābūt par 15% lielākam nekā ietvarstāda augsnes substrāta (ietvara) diametrs.
- Ieteicams izmantot stādāmās jostas, uz kurām ērti uzlikt kastes vai kasetes ar stādiem.
- Stāda tādā dziļumā, lai minerālaugsne 1-2 cm biezumā nosegtu ietvarstādu augsnes substrātu.
- Pēc iestādīšanas augsni ap stādu obligāti piemin, lai sekmētu labāku sakņu (augšnes substrāta) kontaktu ar augsni un novērstu gaisa spraugu saglabāšanos.
- Ietvarstādam jābūt iestādītam taisni (vertikāli).

*Pareizi iestādīti
ietvarstādi – vagas
vidusdaļā vai uz "tiltiņa"
(atkarībā no AAT).*

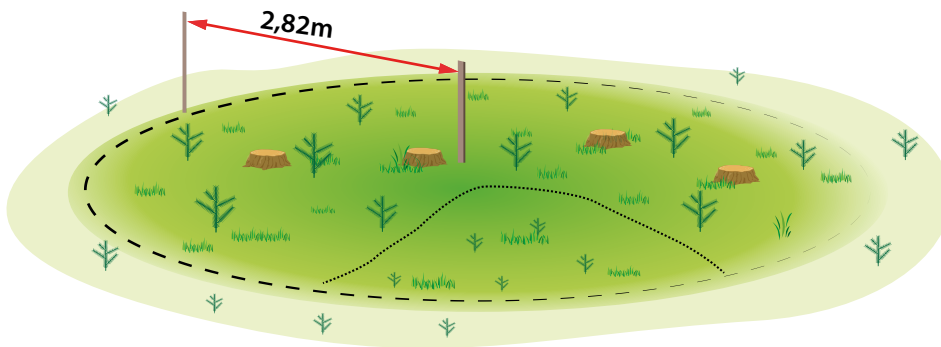
*Nepareizi iestādīti
ietvarstādi –
nepietiekami dziļi vai uz
velēnas, neizdurot cauri
nedzīvajai zemsedzes
daļai. LVM nepraktizē
stādīšanu uz velēnas
tieši tāpēc, ka stādi
tiek pakļauti izžūšanas
riskam.*

*Mitros augšanas
apstākļos vagas
dībenā iestādīts
koks aizies bojā.*

Darbu kontrole

Darba izpildes kontrolei, pārbaudot stādvieta izvietojuma vienmērīgumu atjaunojamā platībā, var izmantot aplveida parauglaukuma ($R = 2,82 \text{ m} = 25 \text{ m}^2$) metodi. Uzskaiti veic, izmantojot 2,82 m garu auklu vai kārti. Auklas vai kārts veidotajā aplveida parauglaukumā saskaita visus iestādītos kociņus un pareizina ar 400. Šādā veidā iegūst iestādīto kociņu vidējo skaitu vienā hektārā.

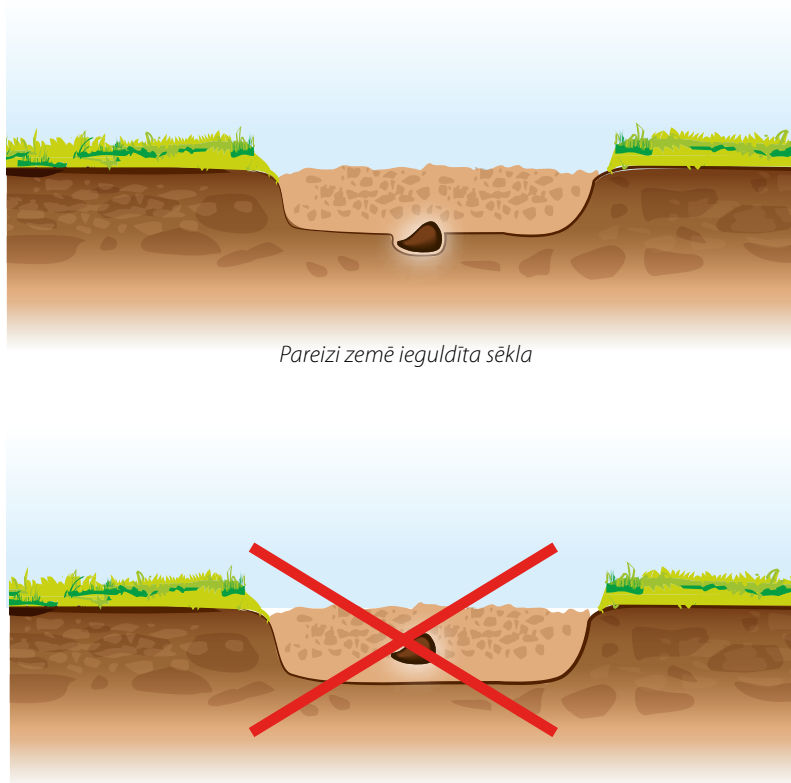

Piezīme

Stādīšanas pareizību pārbauda, iestādīto kociņu viegli pavelkot uz augšu. Stādam augsnē jāturas stingri. Ja tas viegli nāk ārā, tad stādīšana jāatkārto.

A photograph of a young pine forest. In the foreground, numerous small, green pine saplings are densely packed. The ground is covered with dry, brown pine needles and some low-lying vegetation. In the background, a dense forest of taller, mature pine trees stands against a slightly hazy sky. The word "Sēšana" is written in white, bold, sans-serif font in the center of the image.

Sēšana

Pareizi zemē ieguldīta sēkla

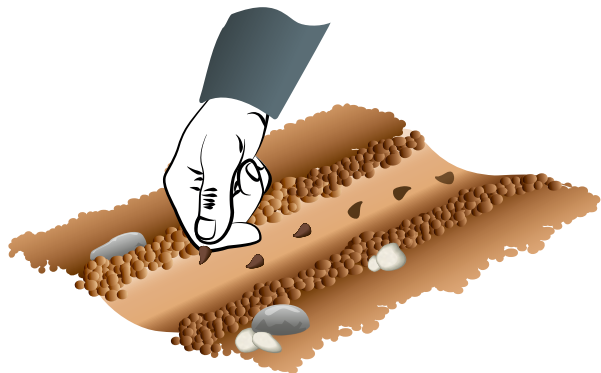
Sēkla ieguldīta nepareizi, jo zem tās izjaukta augsnes kapilaritāte, tā veicinot sēklas izžūšanu

Sēšanas vietas izvēle

- Atjaunojot platības sila, mētrāja un lāna augšanas apstākļu tipos, sējvietu izraugās sagatavotās vagas vidusdaļā (vagas dziļums 5-15 cm).

Sēšanas prasības

- Sēšana pieļaujama tikai sagatavotā augsnē.
- Sēklas sēj izklaidus, sagatavotā augsnē, 10-15 cm garā sējvagā uz sablīvētas augsnes pamatnes. Sēklas nosedz ar irdeni 5-10 mm biezu minerālaugsnes kārtu.
- Lzsējas norma – 2-4 sēklas vienā sējvietā jeb $\approx 0,350$ kg/ha.

Ejot pa vagu, pēdu mīt nevajag, jo augsne jau ir noblīvējusies. Sēklas ieber vagā ar roku vai no dozatora.

Ar zābaku nedaudz uzrauš sēklām augsni. Sēšanas princips – sēklai jāguļ uz cietas gultas, apsegtai ar mīkstu segu.

Sējvietu skaita izvēle

Sējot jācenšas nodrošināt vienmērīgu sējvietu izvietojumu ar optimālu savstarpējo attālumu joslās (skat. tabulu).

Priede / Sēkla	
Sējvietu skaits (gab./ha)	4000
Optimālais sējvietu savstarpējais attālums joslā (m)	1,1-1,2

A photograph of a dense forest of young spruce trees. The trees are covered in green needles and have several tall, thin, yellow flower spikes (strobili) growing from their branches. The background shows a dense forest of taller trees, and the foreground is filled with the lower branches and needles of the young trees.

Papildināšana

Papildināšana – stādīšana iznikušo kociņu vietās sētā vai stādītā platībā vai jaunaudzēs, kur meža dabiskā atjaunošanās nav notikusi atbilstošā apjomā un kvalitātē.

Papildināšanas prasības

- Papildināšana veicama sagatavoto augsnes joslu virzienā. Platībās, kur augsne nav gatavota, stādvieta izvēlas tur, kur pieļaujamo koku sugu kociņu skaits nav pietiekams.
- Papildināšanai izmanto ietvarstādus vai kailsakņus ar uzlabotu sakņu sistēmu.
- Pēc papildināšanas savācams viss iepakojums (maisi un kartona kastes) un nododams atpakaļ stādu pagaidu uzglabāšanas vietās vai tuvākajā LVM kokaudzētavā.

Piezīme

Pirms papildināšanas veic agrotehnisko kopšanu, ja konkurējošo lakstaugu, puskrūmu, koku un krūmu atvašu augstums pārsniedz divas trešdaļas no stādu garuma.

Kad papildināšanu veic

- *Ja atjaunojamajā vai ieaudzējamajā platībā* (līdz mežaudzes atzīšanai par atjaunotu) pieļaujamo koku sugu koku skaits ir mazāks par uzņēmumā noteikto minimālo koku skaitu platības vienībā.
- Ja mežaudze bojāta:
 - *Mežā* koku skaits nav pietiekams (priedei mazāks par 2000 gab., eglei un lapu kokiem mazāks par 1500 gab. vienā hektārā).
 - *Plantācijās* (*ne meža zemes*) koku sugas koku skaits nav pietiekams (priedei mazāks par 1000 gab., eglei un lapu kokiem mazāks par 800 gab. vienā hektārā).

Ja kociņu izkritums ir lokāls, papildināšana nepieciešama neatkarīgi no ieaugušo koku skaita. Tad pārstaigā visu platību un veic papildināšanu līdz darba uzdevuma piezīmju laukā norādītajam koku skaitam vienā hektārā, nodrošinot vienmērīgu papildināto un pieļaujamo koku sugu kociņu izvietojumu.

**Uzmanību – stādus
apstrādā ar insekticīdiem!**

Meža atjaunošanā izmanto stādmateriālu, kas kokaudzētavā apstrādāts ar augu aizsardzības līdzekļiem jeb insekticīdiem. Šāda apstrāde nepieciešama, lai ierobežotu iespējamās jaunaudžu kaitēkļu radītos bojājumus, kas bieži vien nodara būtiskus un neatgriezeniskus postījumus.

Veicot stādīšanas darbus (stādu pakošana, izkraušana, pārvietošana, stādīšana), nepieciešams lietot aizsargcimdus (ar apakšdelmu aizsargiem) – lai nesavainotu rokas un jau iegūtie savainojumi nenonāktu tiešā saskarē ar apstrādātajiem stādiem, kas varētu radīt nevēlamu kairinājumu. Pirms ēšanas, dzeršanas vai smēķēšanas stādīšanas darbu starplaikā nepieciešams ar ūdeni noskalot rokas. Citādi iespējamās dažādas alerģiskas reakcijas, īpaši jutīgākiem cilvēkiem, jo sīkas insekticīdu daļiņas no stādiem caur cimdus var nonākt uz rokām, bet pēc tam nokļūt mutē vai uz cigaretēs. Uz cigaretēs nonākušās insekticīda daļiņas smēķējot sadeg, bet ieelpotie dūmi var izraisīt neparedzamu kairinājumu. Tātad – esiet uzmanīgi!

Minimālās prasības darba aizsardzībā

- Nodarbinātajam nepieciešama mežsaimniecībā nodarbinātā apliecība ar šādu informāciju – vārds, uzvārds, personas kods, fotogrāfija, darba līguma noslēgšanas datums un numurs; darba devēja nosaukums un nodokļu maksātāja reģistrācijas numurs, darba devēja paraksts, zīmogs vai spiedogs (uz mežu līdzī jāņem oriģināls).
- Pašnodarbinātajam vajadzīga Valsts ieņēmumu dienesta izsniegta nodokļu maksātāja reģistrācijas apliecība vai Uzņēmumu reģistrā izsniegta individuālā komersanta reģistrācijas apliecība (uz mežu ņem līdzī dokumentu kopijas).
- Nodarbinātajam jābūt nodrošinātam ar individuālajiem aizsardzības līdzekļiem atbilstoši veicamajam darbam:
 - aizsargapavi;
 - aizsargcimdi;
 - darba apģērbs (aizsargapģērbs).
- Darba vietā jābūt nodarbinātajiem pieejamam pirmās palīdzības komplektam (aptieciņai).
- Darba vietā jābūt nodarbinātajam pieejamiem saziņas līdzekļiem (telefonam), lai ārkārtas situācijā varētu saņemt palīdzību.
- Darba aprīkojuma atbilstība (stādāmais stobrs, lāpsta):
 - darba aprīkojumam ir visas nepieciešamās drošības ierīces un tas tiek izmantots atbilstoši ražotāja instrukcijām;
 - roku darbarīkiem (lāpsta, stādāmais stobrs u.c.) nav plaisu, skabargu, un koka (vai plastmasas) daļas ir labi savienotas ar metāla daļām.
- Ugunsdrošības prasības:
 - nodarbinātie ievēro ugunsdrošības prasības (smēķēšana, ugunsroku kurināšana).

